

S Bilişim Danışmanlık

Türkiye'de SİYASİ İSTİKRAR

2022 Eylül Aylık Rapor

Siyasi İstikrar İndeksi (Sİİ) Eylül Raporu Referans: 12189

Özet ve Deęerlendirme

Sİİ Eylül’de düşmüştür; **36.978’den 35.939’a**. Tüm alt sektörlerde düşüş yaşanmıştır. Siyasi İstikrardaki gerileme devam etmektedir. Gerilemede en fazla katkısı olan **“Hükümet Kurulum ve İşleyiş”** ve **“Bürokratik Kapasite ve Tam Kullanımı”** alt sektör indekslerindeki düşüş çok settir.

2 / 7

“Temel Meşruiyet ve Yönetim Normlarının Kararlılığı” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri: TCMB; özel bankaları, kamu bankalarıyla Hazine’yi absürt ucuz faizle, TL cinsinden, uzun vadeli fonlamazsanız, iktidar politik ritmi TCMB teknik işlevsizliğine göre kredi vermezseniz, yönetiminize el koyarım diye tehdit etmiştir. Siyasi iktidar, muhalefete dönük baskısını artırmak üzere hazırlıkta, politik ajanda ve ritmine göre Yunanistan’la savaşılabileceğini açıktan sinyallemiştir. Geniş kitlelerin kamu hizmetlerine erişimi, sosyal yardım devleti, tümü teknik çökme eşliğindedir.

“Parlamento Desteği ve Yapısı” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedeni; bütçede ağır aksaklık, parlamenter denetim ve etkinliği men edici işleyiş, başta RTÜK Parlamento bağlısı İdare’de ağır anti demokratik işleyiştir. Düzenleme kalitesinde düşüş ayrı düzenleme/karar işlevselliğinde bozulma eklenmelidir.

“Hükümet Kurulum ve İşleyiş” alt sektör indeksi sert denebilecek ölçüde gerilemiştir. Alt sektör indeksi bu düzeydeyken dahi 66. Hükümet, temel-çekirdek işlevlerinden başka detay işleyişiyle de siyasi istikrarı ağır tahrip etmektedir. Hükümet devamlılığı, Başkan istifa ya da erken seçim kararı ki aynıdır ayrı, salt bakanların istifa ya da değişimleriyle temellendirilemez. Hükümet devamlılığı aynı zamanda, temel-çekirdek işlevlerde, temel-politika ve Türkiye şartlarında iddialı söylemde devamlılıktır. Bütçe, bundandır. 66. Hükümet Mayıs’ta bütçeye %5’lik ek yapmış, yetmemiştir. Devamen, müteahhitlik sözleşmeleri, uzun-vadeli ya da yıllık temel-tedarik sözleşmeleri, tarım-destekleri, enerji fiyat ve destekleri, aile-sosyal yardım destekleri sürekli yukarı

güncellenmektedir. Güncelleme yetkisi kimdedir? Cumhurbaşkanlığında. Güncelleyen kimdir? Bakanlıklar ya da bizzat İdare/Müdürlükler. Tüm bu safahat 66. Hükümet politik devamlılığında ciddi kesintidendir. Kesinti politik isabetsizlik ve ülke gündeminden kopuşla, ayrıca, idare kendi içinde koordinasyon ve hiyerarşi yitimiyledir. Bu yitim, üstelik Cumhurbaşkanlık Hükümet sisteminin merkezi/tekleştirici iddialı uygulamasını “sessizce” terkiyledir. Başka ifadeyle, Cumhurbaşkanlığı, bizzat ve İdare’nin temel yapı ve fonksiyonelliğini reddetmek suretiyle üstlendiği işlevi yürütemez haldedir. 66. Hükümet kendini görev zamanına olduğu gibi hiyerarşi ve koordinasyon cihetinden de yayamaz haldedir. Hazine sabit faizli ihalelerinde negatif faizli tahviller BES ve OKS fonlarına, kredilere teminat için bankalara satılmakta, finansal baskılama mali hedefleri aşmış, kamu düzenini tehdit eder haldedir.

3 / 7

“**Siyasa Uygulama ve Yönetişim**” alt sektör indeksi gerilemeye devam etmiştir. Devletle Hükümet ayrımı iyice flu hale getirilmiş, bu süreç, doğal olarak ağır istismar edilmektedir. Ak Parti-MHP teşkilatlarınca edilmektedir, Güney Doğuda “kaçak radyo”, poliste yeraltına inme ya da siyaset kurumuna örtük hatta açık dirençle edilmektedir. Erdoğan, bir yandan F16 tedarik görüşmeleri yapar ABD Yunanistan’a karşı kullanmayacaksın şartı koşarken, Yunanistan’a açıktan saldıracağını ifade etmektedir. Vahim olan, ezilecek diye yaftaladığımız Yunanistan, kavgaya Türkiye’den daha hazırlıklıdır. Türkiye’nin altı tam boş kurgularla beslenen hezeyanları Yunanistan için tarihî fırsattır. Halkı daha fazla keskinleştirmek, türlü vesileyi kaldıraç olarak kullanıp halkı sokakta çatışmacı kılmak, hangi siyasi anlayışın ürünü anlamak mümkün değildir. Müziği yasaklanan, toplanması men edilen, sosyal medyası ağır kısıtlanan halktan oy değil biat istenir! Halk ilkin kabullenmiş görünse de ardındakini reddeder.

“**Kurumlarla İlişkiler**” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme nedenleri; Cumhurbaşkanlığının, gayri-iradi olsa da bakanlık işlevlerini terk zorunda kalması, yüksek yargının, içinde bazısı “direnç” barındıran Hükümet aleyhine kararlaştırmaları, poliste iktidar karşıtı tepkimenin fiiliyat olarak hacim kazanmasıdır.

“**Dış Politik Aktörlerle İlişkiler**” alt sektör indeksi hafif gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; Yunanistan’la ABD iş birliği, Ege’de sahaya yansıtılması, Yunan

donanmasını Türk sivil gemilerine ateş açması, Yunanistan'ın kontrollü gerginlikten kontrollü çekişme evresine geçiş iradesini somutlaştırmaktadır. Küresel alt-yapıya (Rus gaz boru hattı) sabotaj endişeyle izlenmiştir. Rusya kısmi seferberlik ilan etmiş, Putin, Ukrayna'da askerî denkleme zorlanmakta, faz atlama potansiyelini sinyalleşmektedir.

“Bürokratik Kapasite ve Tam Kullanımı” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri, Hazine-Maliye'de tıkanıklık, kaynak-harcama dengesini ağır bozucu, sağlıktan eğitime dek kesintiler günlük hayata yansımaktadır. Geniş kitlelerin ağır düşen alım gücü, kamu hizmetine erişimi güçleştirmekte. Ş. Urfa, G. Antep, Kilis gibi illerde sığınmacılar, hastane ve okullarda, bu illerdeki vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden yararlanma imkânını dışlayıcı hale gelmişlerdir. Hem yüksek hem de ilk eğitim-öğrenimden çekilen, büyük şehir hastanelerine “eremeyen”, alt-yapı zarurî harcama faturalarını ödeyemeyenler artmaktadır. TCMB, Hazine ve kamu bankalarıyla organize uygulamalarını sürdürmek için, özel bankaları, yönetiminize el konulur şeklinde tehdittir. Öte yandan, bürokraside siyaset kurumuna direniş, münferit işleyişler şeklinde görünümde, yaygınlık kazanmaktadır. Önceden Hazine-Maliye, TCMB, BDDK, SPK, TÜİK sair “konsantre” bürokratik çökme, şimdi, geniş kitlelerin pratiğini ağır olumsuz şekillendiren işleyiştir.

4 / 7

“Siyasi Şiddet” alt sektör indeksi hafif gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; başta Pençe-Kilit operasyon bölgesiyle Suriye sınırında verilen kayıplardır. Mersin polis evine saldırı ayırıcıdır.

“Ekonomik İstikrar Faktörleri” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; AB ekonomisinden gelen sinyaller, paritede sıkıntının kararlılık kazanmaya başlaması, ülke içinde enerji fiyatlama ve tahsislerinde tıkanıklıklar, kamuda kaynak-harcama artan dengesizlikleri ve bunların kamu hizmet arzını set etmesi, enflasyonun müdahaleyle düzeltilme değil savrulmaya açıklık kazanması, ekonomik, mali ve finansal potansiyel krizi biri birine daha eklemli hale getirmektedir. Kamuda kaynak-harcama dengesi bozulunca bankalardaki kaynaklara el atmış durumda, bu da geniş kitlelerin ve şirketlerin krediye erişimini men edicidir.

Siyasi istikrar Eylül'de sert ölçüde düşmüştür. İstisnasız, tüm alt sektörler gerilemiştir. Siyaset kurumunda işlevsizleşme ve izlenen dış politika temel-çekirdek işlevleri

tahrip ettirmekte, ötesinde bürokrasiyi aşağı çekmekteydi. Bu aşağı çekiş, monolitik yahut konsantre işleyişteydi. Sıralama ağırlıklı; Hazine-Maliye, UBAK, kamu bankaları, BDDK, SPK, TÜİK ve TCMB dizgesindeydi. Bu dizgedeki işlevsizleşme, şimdi, kaynak-harcama dengesizleşmesiyle, yine sıralanırsa, enerji tedarik ve fiyatlama, sağlık, eğitim, sosyal yardım vd. bürokrasileri vurmaktadır. Geniş kitlelerin kamu hizmetine erişimi daralmakta, daha maliyetli hale gelmektedir.

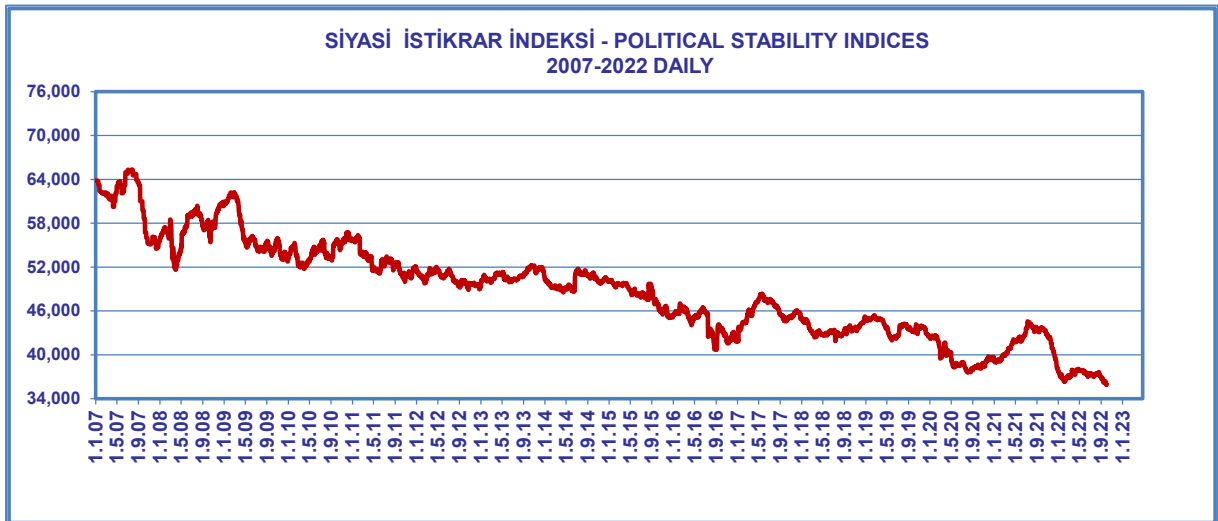
Alt Sektör Gelişmeler

	31.08.22	30.09.22	% Değişim / Difference
Siyasi İstikrar İndeksi (Sİİ) / Political Stability Index (PSI)	36.978	35.939	-2,81
Temel Meşruiyet ve Yönetim Normları / Basic Legitimacy And Governance Norms	3.564	3.377	-5,25
Parlamento Desteği ve Yapısı / Parliament Support and Structure	11.511	11.446	-0,56
Hükümet Kurulum ve İşleyişi / Government Forming and Operation	564	348	-38,30
Siyasa Uygulama ve Yönetişim / Political Efficiency and Governance	4.891	4.844	-0,96
Kurumlarla İlişkiler / Relations with Institutions	3.208	3.183	-0,78
Dış Politik Aktörlerle İlişkiler / Relations with Foreign Political Actors	2.918	2.906	-0,41
Bürokratik Kapasite ve Tam Kullanımı / Bureaucratic Capacity and Full Usage	1.489	1.302	-12,56
Siyasi Şiddet / Political Violence	4.536	4.524	-0,26
Ekonomik İstikrar Faktörleri / Economical Stability Factors	4.296	4.010	-6,66

6 / 7

Veriler

Değerlendirmelerde izlek ve raporlamalarla birlikte **1.519** haber (**11.612**'den **13.130**'a) ve yaklaşık **280** ekonomik veri kayıtlanmıştır. Haber ve verilerin kayıtlanma oranı yaklaşık **%1,7**'dir.

Sonuç

Eylül'de siyasi istikrar sert ölçüde düşmüştür. İstisnasız, tüm alt sektörler gerilemiştir. Siyaset kurumunda işlevsizleşme ve izlenen dış politika temel-çekirdek işlevleri tahrip ettirmekte, ötesinde bürokrasiyi aşağı çekmekteydi. Bu aşağı çekiş, monolitik yahut konsantre işleyişeydi. Sıralama ağırlıkla; Hazine-Maliye, UBAK, kamu bankaları, BDDK, SPK, TÜİK ve TCMB dizgesindeydi. Bu dizgedeki işlevsizleşme, şimdi, kaynak-harcama dengesizleşmesiyle, yine sıralanırsa, enerji tedarik ve fiyatlama, sağlık, eğitim, sosyal yardım vd. bürokrasileri vurmaktadır. Geniş kitlelerin kamu hizmetine erişimi daralmakta, daha maliyetli hale gelmektedir. Eğreti kaynak-harcama dengesini sürdürmek için hem döviz hem TL cinsinde özel kesim tasarruflarına el atılmaktadır. Ekonomi, maliye ve finans, genel olarak iç-dış politik arlaşma, izlenen makroekonomik uygulama için ayrıştırılmaz biçimde eklemli hale getirilmekte, politik ritme göre yığınaklanıp yapılandırılmaktadır. **Siyasi düzen ve takvim, tekraren, devletin barışçıl zeminde ebed müddeti değil, şahsi devletin çelik süngüde mühletidir.**

7 / 7

Saygılarımızla,
S Bilişim Danışmanlık

Not: Ana Rapor 75 sayfadan oluşmaktadır.

“Bu raporun barındırdığı ya da dayandığı bilgiler yazarlarımızın doğru ve güvenilir olduğuna inandığı kaynaklardan alınmış ve akademik denetime tabi tutulmuştur. Bununla birlikte üçüncü şahıslardan alınan hiçbir bilginin doğruluğu ve tamlığı bağımsız olarak onaylanmamış buna dair bir garanti verilmemiştir. Rapordaki ifadeler geleceğe dair güncel beklentiler temin edebilir ve doğrudan güncel veya tarihi bir gerçeğe ilişkin olmayan herhangi bir beyan içerebilir. İşbu ifadeler bilinen / bilinmeyen riskler, tereddüt ve kapsamlı olarak belirtilmemiş başka faktörler içerebilir. Bu rapora katkıda bulunanlar sürekli değişen bir çevrede faaliyet gösterdiğinden devamlı yeni risklerin ortaya çıkması doğaldır. Okuyucu bu ifadelere aşırı bir güven sergileyerek yatırım ya da ticari bir işlem yapmamaları için uyarılmaktadır. Raporun hazırlanmasına katkıda bulunanlar yeni bir bilginin doğuracağı sonucu müteakiben hiçbir ifade üzerinde halka açık bir güncelleme yapma zorunluluğu taşımaz. Raporu yazarlar bu bilgilerin kullanımına bağlı doğacak hiçbir zarar yahut kayıptan hiçbir şekilde sorumlu tutulamazlar.” **Tüm hakları saklıdır. Bu raporun hiçbir parçası fotokopi, kayıt, bilgi depolama ve yeniden kullanımı mümkün kılacak araç / sistem dâhil olmak üzere alıntı yapılamaz, yeniden yayınlanamaz.**